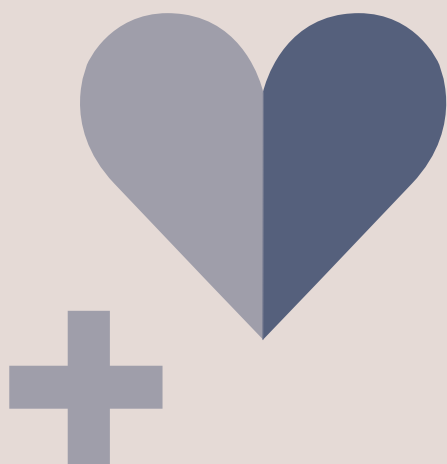

Jaarverslag 2023

De waarde van een duurzaam perspectief

Bij Larcom geloven we in de waarde van werk. De eigenwaarde voor een individu, de productieve waarde voor bedrijven én de maatschappelijke waarde voor een inclusieve samenleving.

Larcom ondersteunt overheden bij het invullen van de participatiewet, helpt bedrijven aan capaciteit en biedt duurzaam perspectief voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Larcom is een toonaangevend werkleerbedrijf, met een uitgebreide infrastructuur en een ervaren team van betrokken professionals. Als verbindende schakel tussen doelgroep, overheid en bedrijfsleven brengt Larcom mensen van afstand naar bijdrage.

Inhoud

Verslag Raad van Commissarissen.....	4
Bestuursverslag directie.....	8
Algemeen	9
Opbrengsten	9
Doorontwikkeling Larcom	9
Resultaten	10
Risico's en beheersmaatregelen	10
Maatschappelijke risico's	11
Ondernemingsrisico's	11
Ontwikkelingen in de wereld	13
Fraudepreventie.....	13
Sociale veiligheid.....	13
Security awareness.....	14
Jaarverslag van de OR	15
Jaarrekening 2023.....	18
Geconsolideerde balans per 31 december 2023	19
Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2023.....	21

Verslag Raad van Commissarissen

Met haar kamerbrief van 21 december 2023 geeft de minister inzicht in de ontwikkellijnen die zij voor zich ziet om te komen tot een toekomstbestendige infrastructuur voor sociaal ontwikkelbedrijven.

De invoering van de Participatiewet heeft een fundamentele verandering teweeggebracht in de aanpak van arbeidsparticipatie voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Hadden we eind 2015 een WSW-populatie van ruim 100.000 medewerkers, ziet de minister nu voor zich dat eind 2048 er 30.000 tot 40.000 medewerkers in een beschutte omgeving aan het werk zijn. Met de participatiewet is het aanbieden van werk in beschutte omgevingen verschoven naar het bevorderen van werk bij reguliere werkgevers. Dit heeft een complex transformatieproces op gang gebracht, waarbij sociaal ontwikkelbedrijven naast het bieden van beschermt werk, ook opgesteld staan voor detachering, matching, jobcoaching en ontwikkelen van startvaardigheden voor alle participatiewetdoelgroepen.

In haar kamerbrief schetst de minister een aantal varianten die ze in 2024 met het werkveld verder uit gaat werken. Hierbij zijn er een aantal knelpunten te signaleren:

1. Er mist een duidelijk kader vanuit het Rijk, waardoor het takenpakket van sociaal ontwikkelbedrijven onduidelijk is en een helder toekomstperspectief ontbreekt;
 2. Mede hierdoor blijft de oude infrastructuur in stand, met als gevolg overcapaciteit en inefficiency;
 3. Niet alle doelgroepen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden bereikt;
 4. De financiering van de Participatiewet wordt als onduidelijk en complex ervaren.
- Wij onderschrijven met name punt 1 en 4 en zetten ons maximaal in om de punten genoemd onder 2 en 3 bij Larcom te voorkomen.

In de raad proberen we samen met het bestuur bovenstaande ontwikkelingen, maar ook bijvoorbeeld ontwikkelingen van de toekomstige arbeidsmarktinfrastructuur en simpel switchen, op de voet te volgen en de consequenties daarvan voor Larcom in beleid om te zetten. Hiertoe zijn in 2023 een drietal initiatieven genomen om nieuwe verdienmodellen te ontwikkelen, alles met in gedachten dat de teruggang van onze SW-medewerkers opgevangen dient te worden door solide en toekomstbestendige, vervangende activiteiten.

Ik wil u tot slot de volgende alinea uit de kamerbrief van de minister niet onthouden, omdat deze precies verwoordt waar we het voor doen:

“Ik vind het belangrijk dat iedereen dezelfde kansen heeft om mee te doen op de arbeidsmarkt. In deze opgave spelen sociaal ontwikkelbedrijven een ontzettend belangrijke rol. Zij zorgen ervoor dat mensen die niet, of niet zonder meer bij reguliere werkgevers aan de slag kunnen, toch een kans krijgen op de arbeidsmarkt. Dit is zeer waardevol. Want werk betekent meer dan alleen een salaris. Op het werk kunnen mensen hun talenten ontdekken, zich ontwikkelen en een zinvolle rol vervullen. Werk geeft een gevoel van eigenwaarde, biedt sociale contacten en zorgt ervoor dat mensen zich verbonden voelen met een bredere gemeenschap.”

In 2023 heeft Larcom wederom een goed resultaat kunnen boeken. De omzet heeft het budget overschreden, maar het resultaat is met name verbeterd door efficiënter te werken en een deel van de processen te robotiseren. Ook waren in 2023 de energiekosten uiteindelijk lager dan in de begroting was ingeschat. Maar met trots melden we nu voor het zeventiende jaar op rij zwarte cijfers en is het jaar afgesloten met een positief resultaat van € 461.000,-. Een deel van dit resultaat is bestemd om nieuwe verdienmodellen te ontwikkelen, waarmee Larcom robuuster de toekomst ingaat. Dit alles heeft geresulteerd in een werkgelegenheid voor 453 Standaard Eenheden (SE) in de Wsw, 124,7 fte in de Participatiewet en 65,4 fte in de staf, begeleiding, ondersteuning en inzet andere doelgroepen.

In 2023 zijn er 6 reguliere vergaderingen van de Raad van Commissarissen met de directeur/bestuurder geweest. In december heeft overleg met de OR plaatsgevonden. In onze vergaderingen hebben diverse MT leden ons bijgepraat over de ontwikkelingen in hun sector.

Ter vervanging van Piet Adema als lid van onze raad is in 2024 René de Heer als lid benoemd. De heer J. Kleijweg heeft vanuit het programma Nieuw Toezicht een aspirant-commissarisplek bekleed binnen de Raad, en deze eind 2023 afgerond. Onder dank voor zijn inbreng stellen we vast dat dit zowel voor de Raad als voor de heer Kleijweg zeer zinvol is geweest, en staan we open voor toekomstige leerplekken in de Raad.

Statutair is in 2024 ondertussen de maximale zittingstermijn voor onze leden teruggebracht naar 2 termijnen van 4 jaar (waar dit tot nu toe 3 termijnen van 4 jaar was), in lijn met vigerende governance maatstaven.

In april 2023 heeft het jaarlijks overleg met de accountant plaatsgevonden in het kader van de jaarrekening 2022. In dit overleg is ook aandacht besteed aan de managementletter.

Rest mij, mede namens mijn collegae commissarissen, onze hartelijke dank uit te spreken aan de directeur/bestuurder over het door hem gevoerde beleid, aan zijn team voor hun deskundigheid en betrokkenheid, aan de OR voor het al jarenlange constructieve overleg, mede waardoor Larcom al zo lang een stabiele koers kan varen.

Bovenal danken wij alle medewerkers voor hun inzet, die uiteindelijk sterk bepalend is geweest voor het bereikte resultaat.

Ommen, 17 april 2024

namens de Raad van Commissarissen

H. Leemhuis

voorzitter

Bestuursverslag directie

Algemeen

De wisselvalligheid op de energiemarkt voorspelde een moeilijk jaar. De tarieven gingen torenhoog en onze vaste energie contracten eindigden per 31-12-22. Door vroegtijdig te anticiperen hebben we het verbruik met meer dan 30% weten te reduceren. Daarnaast, door slim in te kopen, hebben we nog redelijke tarieven uit de markt gehaald. Het boekjaar 2023 ontwikkelde zich mede daardoor goed en is uiteindelijk voorspoedig verlopen. Bijgaand een kort overzicht van het jaar 2023.

Opbrengsten

Over de gehele lijn zagen we dat de opbrengsten in lijn lagen met de begroting of daarboven. De traditionele productielocaties deden het uitzonderlijk goed. Het doorvoeren van efficiënte werkprocessen heeft geleid tot een hogere efficiency en een hogere opbrengst. Veel opdrachtgevers hebben extra werk bij ons neergelegd. Dit geldt voor zowel de productiebedrijven als de gemeenten. Veel van dit meerwerk hebben we weten te verzilveren.

Doorontwikkeling Larcom

De markt waarbinnen Larcom zich bevindt is complex. Verkiezingen zijn geweest en het is vooralsnog onduidelijk welke ontwikkelingen binnen het sociaal domein zich zullen voordoen. Berenschot heeft in 2023 in opdracht van ministerie van SZW onderzoek gedaan naar de toekomst van de sociale ontwikkelbedrijven (SOB). Diverse aanbevelingen en reacties vanuit SZW zijn gekomen. Larcom gaat daar niet op wachten. In september heeft het MT samen met de RvC de strategie voor de komende jaren bepaald. Hieruit zijn 3 'changes' benoemd die een breder verdienmodel onder het bedrijf Larcom moeten leggen. Deze changes liggen voortdurend in lijn om mensen van A naar B te brengen.

Changes

Instroom en doorontwikkeling van mensen uit de arbeidsmatige dagbesteding.

Larcom is al geruime tijd bezig om instroom van mensen te krijgen vanuit de arbeidsmatige dagbesteding om deze door te ontwikkelen naar een betaalde baan. Tot op heden hebben we slechts kleine successen geboekt. Door een scan te maken van de omvang van deze doelgroep, weten we dat er meer mensen zijn die hiervoor in aanmerking kunnen komen.

Als bedrijf wenden we nu specifiek mensen en middelen aan om deze change vorm te geven.

Aanbieden van diensten aan bestaande klantgroepen en nieuwe markten.

Larcom biedt diensten aan gemeenten. Dit betreft o.a. salarisverwerking, personeelsadministratie en HRM ondersteuning. Dit heeft tot een vaste klantenkring geleid, maar binnen de huidige ICT-omgeving kunnen we meer aan. Vanaf 2024 gaan we de markt van gemeenten actiever benaderen, maar daarnaast pakken we als nieuwe markten ook de zorgsector, alsmede de socials firms op om onze dienstverlening aan te bieden.

Uitbreiden van diensten in de B2B markt.

Larcom is goed in het begeleiden van mensen van A naar B, echter heeft zich ook doorontwikkeld in het aanbieden van coaching, training en advies. Dit doen we tot op heden voornamelijk voor gemeenten en UWV. Larcom gaat met deze kennis en expertise ook de markt op voor B2B.

Resultaten

Larcom schrijft over het boekjaar 2023 een positief resultaat van € 461.000,- . De current ratio is gestegen van 1,30 in 2022 naar 1,36 in 2023 en de solvabiliteit van 11,5% in 2022 naar 16,1% in 2023, waarbij geen rekening is gehouden met de BAGL als risico vermogen. Dit resultaat is mede te danken aan een grote meevaller op de energiekosten (€ 330.000 lager dan begroot). De tarieven op de energiemarkt explodeerden in 2022 en we voorzagen een enorme kostenstijging. Door slim in te kopen en door aanmerkelijke besparingen op het verbruik, vielen de uiteindelijke kosten mee.

Risico's en beheersmaatregelen

Risicomanagement is een belangrijk onderdeel van de bedrijfsvoering en is grotendeels belegd bij het management van de verschillende afdelingen. De eindverantwoordelijkheid voor het risicomanagement ligt bij de algemeen directeur van Larcom.

Maatschappelijke risico's

Het grootste deel van de inkomsten van Larcom wordt verdiend met de uitvoering van activiteiten op gebied van de Sociale Werkvoorziening, onderdeel van de huidige Participatiewet. Door het per 1 januari 2015 op slot zetten van de instroom in de Sociale Werkvoorziening en de bezuinigingen vanuit de Rijksoverheid, staan de inkomsten van Larcom onder druk. Het politiek landschap is na de verkiezingen sterk veranderd. Wat de effecten hiervan zijn binnen het sociaal domein zijn niet bekend. Dit zal pas duidelijk worden na de kabinetsformatie. De invloed van Larcom op deze ontwikkelingen is nihil. Om toch te voorzien in voldoende inkomsten om Larcom levensvatbaar te houden, heeft Larcom een koers ingezet om haar kennis en ervaring op gebied van ondersteuning van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te vermarkten. Hiervoor is een vennootschap opgericht, Larcom Diensten B.V. Daarnaast heeft Larcom haar activiteiten uitgebreid door zich niet alleen meer te beperken tot de Sociale Werkvoorziening als doelgroep, maar zich te richten op alle mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, de zogenaamde inclusieve markt. Vanaf 2017 is de focus gelegd om Larcom te kantelen van productie bedrijf naar werk-leerbedrijf, met als doel deze mensen dichterbij de arbeidsmarkt te brengen, dan wel in te laten stromen in het arbeidsproces. Deze beweging laat nu zien dat we meerdere doelgroepen (inburgeraars, Jongeren, statushouders, etc.) van A naar B begeleiden. Tevens heeft Larcom met een aantal van haar gemeenten de overeenkomst gesloten dat de mensen die onder de wetgeving Nieuw Beschut vallen, instromen bij Larcom. Daarnaast heeft Larcom, zoals genoemd, 3 speerpunten benoemd die de komende 2 jaar tot ontwikkeling moeten komen om zodoende een breder fundament onder het bedrijf te leggen.

Ondernemingsrisico's

Larcom heeft in haar missie staan dat ze haar taken tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten uitvoert. Larcom stuurt hierbij op basis van een begroting, die jaarlijks wordt opgesteld, met een klein positief resultaat. Gezien de totale geldcirculatie binnen een jaar, is dit sturen op de millimeter. Larcom doet dit door maandelijks te rapporteren over de bedrijfsresultaten tot en met de rapportagemaand, met daarnaast een prognose jaarresultaat. Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole, voert de accountant één keer per jaar een interim-controle uit. De resultaten worden maandelijks besproken met de verantwoordelijke managers en daar waar nodig, zaken bijgesteld.

Larcom krijgt in toenemende mate de vraag van gemeenten om voor haar dienstverlening een vaste verkoopprijs overeen te komen, waarbij alle risico's op tegenvallers bij Larcom worden gelegd. Larcom calculeert dan niet alleen de kosten, maar zet ook een opslag voor winst en risico op de kostprijs.

Vanaf 2019 heeft Larcom haar negatief Eigen Vermogen om weten te zetten in een kleine plus, maar behoudt een zwakke solvabiliteit. Echter door een Bijzonder Achter Gestelde Lening (BAGL) bij een aantal gemeenten als Risico Vermogen te kwalificeren, levert dit geen problemen op in onze bedrijfsvoering.

Larcom heeft geen vreemd vermogen. Zelf heeft Larcom ook geen leningen of garanties bij derden uitgezet. Voor investeringen hanteert Larcom het model dat is afgeleid van het zogenaamd ideaal complex, wat inhoudt dat het budget voor investeringen in inventarissen en machines ongeveer gelijk is aan de som van de afschrijvingen, dan wel dat de Return On Investment positief moet zijn.

Met de eigenaar van ons pand in Ommen is overeengekomen, dat Larcom ingaande het nieuwe huurcontract in 2023, bij een krimpende bezetting tot 40% van de gehuurde m2 lopende het huurcontract kan afstoten

Door het vermarkten van de kennis en ervaring loopt Larcom het risico dat klanten op enig moment geen gebruik meer willen maken van haar dienstverlening, met als gevolg dat Larcom achterblijft met een te grote formatie voor overblijvende taken. Om dan snel en flexibel te kunnen schakelen, streeft Larcom naar een maximaal mogelijk flexibele schil aan arbeidsovereenkomsten. Aan nieuw personeel wordt een tijdelijke arbeidsovereenkomst aangeboden, zoveel mogelijk voor de duur van de wettelijk maximaal mogelijke termijn. Een vaste aanstelling wordt alleen verleend als er voldoende dekking tegenover staat.

Om aan de vraag van opdrachtgevers tegemoet te komen, sluit de dochteronderneming Larcom Werkleerbedrijf B.V. arbeidsovereenkomsten af met medewerkers die vallen onder de doelgroep "afstand tot de arbeidsmarkt". Aan deze medewerkers wordt een tijdelijke arbeidsovereenkomst aangeboden voor de duur van de wettelijk maximaal mogelijke termijn. Een aanstelling wordt alleen verleend als de opdrachtgever een schriftelijke garantie afgeeft dat hij tot eind van de arbeidsovereenkomst 100% van de personeelslasten voor zijn rekening neemt.

Ontwikkelingen in de wereld

De oorlog in de Oekraïne heeft het speelveld in de wereld doen veranderen. In- en export beperkingen hebben hun invloed op de wereldhandel, o.a. de verkrijgbaarheid van onderdelen en chips. Dit kan onze toeleveranciers raken waarvoor wij werkzaamheden uitvoeren. Tot op heden hebben we daar nog weinig last van, aangezien we (bijna) geen toeleveranciers hebben die op de wereldmarkt handelen.

Fraudepreventie

Vanaf het boekjaar 2022 is de verplichting om aandacht te besteden aan een fraudeparagraaf gericht op de maatregelen ter voorkoming van fraude binnen de organisatie. Fraude kan een enorme financiële schade aanrichten en dan hebben we het nog niet eens over de reputatieschade. Binnen Larcom werken we met gescheiden functies op de salarisadministratie en de personeelsadministratie, zodat mutaties en verwerking van de gegevens door verschillende functionarissen wordt uitgevoerd.

Tevens werkt Larcom met het 'vier-ogen' principe. Tekenen van betalingsopdrachten geschiedt altijd door het zetten van twee handtekeningen door twee functionarissen.

Voordat betalingen gedaan worden heeft er een controle plaatsgevonden door minimaal twee verschillende functionarissen.

Sociale veiligheid

Bijna dagelijks horen we in de nieuwsbulletins berichten over ongewenst gedrag. Ook binnen onze sector en ons bedrijf is dit aan de orde. Larcom heeft een programma ingezet om zo goed als mogelijk ongewenst gedrag te voorkomen en gewenst gedrag te bevorderen. Procedures zijn aangepast en we hebben trainingen ingezet voor staf en leidinggevende, die we ook blijven herhalen. Aan de agenda van de team-overleggen is dit eveneens een doorlopend thema. Daarnaast houdt Larcom een doorlopend MTO om signalen omtrent ongewenst gedrag vroegtijdig te signaleren, zodat we tijdig kunnen reageren en bijsturen.

Security awareness

In 2022 is Larcom gestart met een security awareness programma voor PC-gebruikers. Dit programma is erop gericht gebruikers bewust te maken van de risico's en gevaren die zich voordoen in de digitale wereld en het belang van een goede beveiliging, maar bovenal het naleven van de regels omtrent de beveiliging.

Ommen, 17 april 2024

R.A.M. Houthoof

Algemeen Directeur

Jaarverslag van de OR

Het was weer een bijzonder jaar voor de OR. In April zijn verkiezingen gehouden en daar is een nieuwe OR uit voortgekomen. Er is een mooie samenstelling gekozen met aan de ene kant een aantal lang zittende OR-leden (kennis) en aan de andere kant een aantal nieuwe OR-leden (de geroemde frisse blik). Voor veel mensen was er ook een verassend besluit van onze ambtelijk secretaris. Zij had het besluit genomen om te stoppen als ambtelijk secretaris. De totale medezeggenschap binnen Larcom is haar veel dank verschuldigd. Edwin Wiersma is inmiddels aangesteld als haar vervanger. Edwin heeft bestuurlijke ervaring opgedaan als secretaris en als oud OR lid en was daarmee een gedegen opvolger.

De OR heeft in 2023, 10 maal een regulier overleg gehad met de bestuurder.

Elke 14 dagen is er een half uurtje gepland voor het DB van de OR om de agenda te bespreken met de bestuurder. Tevens wordt in dit overleg vooruit gekeken naar wat er allemaal gebeurt en wat de rol van de OR hierin is. De OR heeft besloten om tot een andere verdeling van de taken te komen. De leden hebben aangegeven waar de interesses liggen en waar ze zichzelf graag op willen specialiseren. Zo kan er beter en efficiënter vergaderd worden en kunnen de OR leden gericht informatie halen.

De OR heeft in 2023 instemming verleend op de volgende onderwerpen:

- *Stagiairevergoeding*
- *Werktijdenregeling 2024*
- *Nieuwe (externe) vertrouwenspersoon*

De OR heeft in 2023 advies uitgebracht op de volgende onderwerpen:

- *Autoregeling Larcom 2023*
- *Investeren automatisering werkleerbedrijf*
- *Bedrijfsautoregeling (aanpassing Autoregeling 2023)*

Een aantal onderwerpen die doorlopen in 2024

- *Functieboek SW*
Dit is een langlopend project en wordt zeer zorgvuldig gevolgd. De verwachting is dat in de eerste maanden van 2024 instemming wordt gegeven op het Functieboek en het vervolg.

- *MTO onderzoek, december 2023 wederom opgestart en wordt in 2024 voortgezet.*
- *Regeling grensoverschrijdend gedrag loopt door.*
- *Klokkenluidersregeling wordt aan gewerkt en in de loop van het jaar aangeboden aan de OR.*

Tevens zijn er nog een aantal onderwerpen die periodiek door de OR met de bestuurder besproken worden. Denk hierbij aan ziekteverzuim, Arbo en Milieu, arbeidstijdenregeling. Deze staan allemaal op de ge-update actielijst.

Namens de OR Larcom,

Louis Jansen,

Voorzitter

Jaarrekening 2023

Geconsolideerde balans per 31 december 2023

(voor resultaatbestemming)

	31.12.2023	31.12.2022
	€ 000	€ 000
Actief		
A. Vaste activa		
I. Materiële vaste activa		
1. Bedrijfsgebouwen en –terreinen	76	75
2. Machines en installaties	575	529
3. Andere vaste bedrijfsmiddelen	468	480
4. Activa in uitvoering	28	0
	<u>1.147</u>	<u>1.084</u>
B. Vlottende activa		
I. Voorraden		
1. Grond- en hulpstoffen	63	81
	<u>63</u>	<u>81</u>
II. Vorderingen		
1. Vorderingen op handelsdebiteuren	1.214	1.934
2. Overige vorderingen en overlopende activa	827	860
	<u>2.041</u>	<u>2.794</u>
III. Liquide middelen	4.835	3.363
	<u><u>8.086</u></u>	<u><u>7.322</u></u>

Passief	31.12.2023	31.12.2022
	€ 000	€ 000
C. Groepsvermogen		
1. Stichtingskapitaal	0	0
2. Overige reserves	839	529
3. Resultaat boekjaar	461	310
Eigen Vermogen	1.300	839
4. Bijzonder Achtergestelde Lening	1.538	1.538
Risico Vermogen	2.838	2.377
D. Voorzieningen		
1. Voorziening afvloeiing personeel	35	0
2. Voorziening jubileum uitkeringen	100	104
3. Overige voorzieningen	12	54
	147	158
E. Langlopende schulden	0	0
F. Kortlopende schulden		
1. Schulden aan leveranciers en handelskredieten	825	856
2. Belastingen en premies sociale verzekeringen	783	672
3. BTW-verplichtingen	452	487
4. Overige schulden en overlopende passiva	3.041	2.772
	5.101	4.787
	8.086	7.322

Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2023

	2023	2022
	€ 000	€ 000
Netto omzet	10.928	9.971
G. Som der bedrijfsopbrengsten (a)	10.928	9.971
Materiaalverbruik, uitbesteed werk en overige kosten	1.736	1.733
Totaal kostprijs omzet (b)	1.736	1.733
Brutomarge (c = a – b)	9.192	8.238
Lonen en salarissen NRG-personeel	3.925	3.475
Sociale lasten NRG-personeel	661	614
Pensioenlasten NRG-personeel	523	545
Overige personeelskosten NRG-personeel	141	147
H. Totaal personeelskosten Niet Regeling Gebonden personeel (NRG) (d)	5.250	4.781
Afschrijvingen materiële vaste activa	290	284
Overige bedrijfskosten	3.224	2.957
I. Overige operationele lasten (e)	3.514	3.241
Operationeel resultaat (f = c – d – e)	428	216
J. Kosten/opbrengsten doelgroep		
Kosten personeel doelgroep	3.367	2.277
Inleenkosten	67	71
Opbrengsten doelgroep	-3.523	-2.478
Kosten/opbrengsten doelgroep(g)	-89	-130
Bedrijfsresultaat (h = f - g)	517	346
K. Financiële baten en lasten (i)	-12	6
Resultaat voor belasting (j = h+ i)	529	340
L. Belastingen	68	30
Resultaat na belasting	461	310